

Литвин З. Б.

к. е. н., доцент,

доцент кафедри аудиту, ревізії та аналізу

Тернопільський національний економічний університет

м. Тернопіль, Україна

Смольницька Н. О.

магістр кафедри аудиту, ревізії та аналізу

Тернопільський національний економічний університет

м. Тернопіль, Україна

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КОНСУЛЬТАЦІЙНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

В Україні галузь консалтингових послуг є відносно молодою, але достатньо перспективною. За оцінками фахівців, ємність консалтингового ринку України оцінюється у 200 млн. дол. США, що у співвідношенні до ВВП значно перевищує аналогічний показник Російської Федерації, однак знаходиться нижче середньої частки у ВВП для країн Європи. Тим не менше, російський ринок є більш показовим завдяки своїй масштабності.

В Україні працює понад 300 консалтингових фірм, з яких 42% займаються виключно наданням послуг з питань управлінського консультування, відкриті представництва провідних консалтингових фірм, що є лідерами консультаційного бізнесу, в тому числі «великої п'ятірки», а саме: Deloitte & Touch Tohmatsu int., Arthur Andersen & CoSC, PriceWaterhouseCoopers, Ernst & Young, McKinsey & Co, що мають розгалужену мережу регіональних представництв, об'єднаних єдиною корпоративною стратегією та культурою[4, с.138].

Структурна конфігурація українського ринку за сферами консультування виглядає таким чином: на податковий і юридичний консалтинг припадає 30% ринку, стратегічне консультування - 13%, фінансове консультування - 17%, консалтингову підтримку впровадження ІТ-технологій - 21%, консультування з питань управління персоналом - 11%, на консультування з операційного менеджменту - 8%.

Характеризуючи структуру клієнтів консалтингових послуг в Україні, варто зазначити, що найбільш активними споживачами є компанії, які діють на швидкозростаючих ринках харчової, фармацевтичної, металургійної, будівельної промисловості, постачальницького і торгівельного бізнесу.

Про стан Українського ринку консалтингових послуг у всіх сферах, який можна характеризувати як недорозвинений, свідчить низький рівень представництва великих міжнародних компаній.

На консалтингові послуги в Україні спостерігається зростаючий попит. Це зумовлено частково і тим фактором, що європейські консалтингові компанії виходять на український ринок, пропонуючи інноваційні рішення. Така ситуація спонукає український консалтинговий бізнес розвиватися швидше, обирати свої пріоритети, вміло залучати європейський досвід для власної економіки й шукати свою нішу на ринку консалтингових послуг (рис.1).

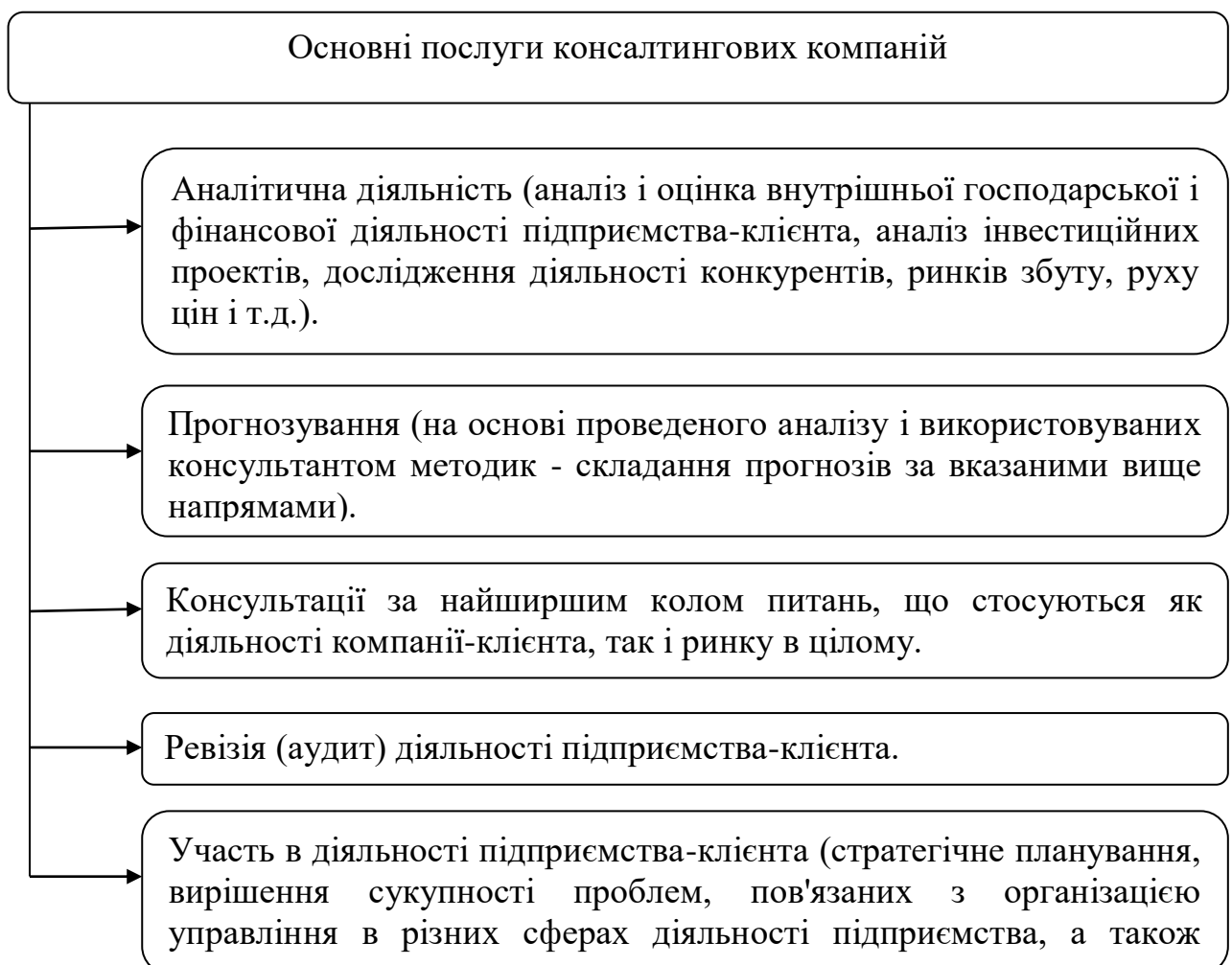

Рис.1.Основні послуги консалтингових компаній

Як і будь-який інший продукт консалтингові послуги мають свій життєвий цикл: стадії проектування і розробок, апробації, випуску на ринок, зростання, зрілості, насичення і занепаду [5].

Цей процес має також і часову визначеність, оскільки деякі послуги старішають, і їх слід замінювати, а деякі послуги з'являються, і їх слід упроваджувати. Важливого значення набуває класифікація консультаційних послуг, особливо з огляду на ідентифікацію кожного нового виду консалтингу. Системність характеристик, що притаманні кожному виду консультування, дозволяє оцінити його можливості та порівняти за ефективністю стосовно інших.

Як на Заході, так і в Україні спектр консалтингових послуг є достатньо широким, динамічним і зумовленим конкретними потребами бізнесу, адже проблеми українських підприємців є не менш різноманітними, ніж у їх західних колег. Вітчизняний ринок консалтингових послуг пропонує практично весь перелік, передбачений міжнародними класифікаторами. І хоча розвиток консалтингу відбувається дещо хаотично, він визначається попитом, вимогами до змісту та якості консультаційних послуг.

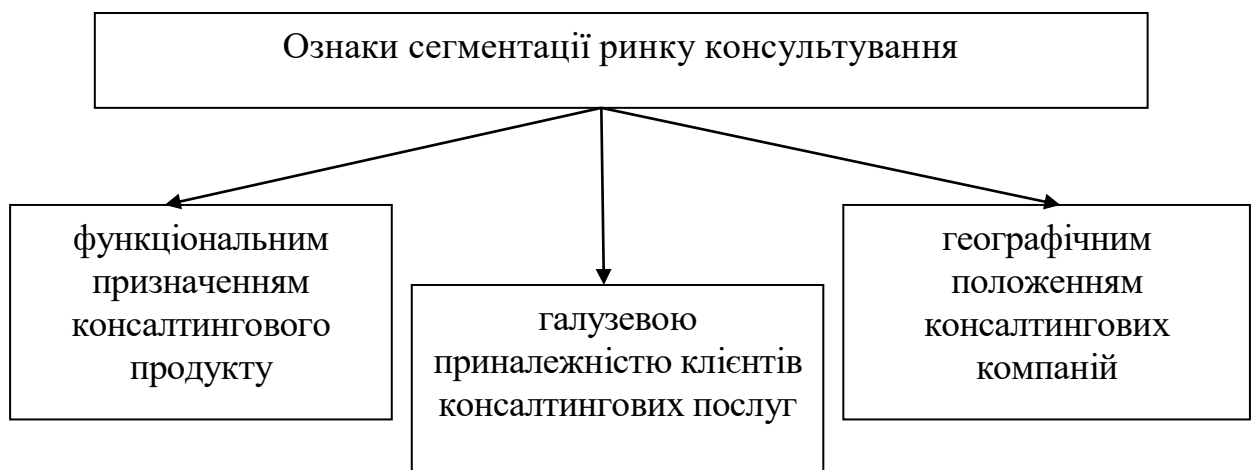

Рис.2. Ознаки сегментації ринку консультування

Політична криза України стимулює розвиток консалтингових послуг. Постійні «національні» революції, нестабільність економіки ведуть до загострення конкуренції і зростання невизначеності бізнес середовища, а відтак, - зростає і ринок консалтингових послуг .

Розвиток консалтингового бізнесу в Україні відбувається складно і неорганізовано, не зважаючи на те, що в країні працює значна кількість вітчизняних консультаційних фірм та відкриті представництва найбільших світових компаній. Попит на консалтингові послуги залишається достатньо низьким з причин складної макроекономічної ситуації та млявої ділової активності, відсутності досвіду та культури роботи з незалежними консультантами, неспроможності потенційних клієнтів оцінити корисність консалтингової послуги [5].

Слід зазначити, що характерним для консультування в сучасних умовах є його виключна актуальність та спрямованість на виявлення, ідентифікацію та оцінку наявних проблем й існуючих можливостей у функціонуванні та використанні потенціалу клієнта, в знаходженні альтернативних шляхів їх вирішення, розробці та практичній реалізації заходів, спрямованих на здійснення конструктивних змін.

Особливість розвитку ділового консалтингу в Україні зумовлена зокрема і відсутністю узгоджених стандартів (на відміну від таких видів консалтингу, як юриспруденція, оцінка майна або аудит), що дозволяє практично будь-якому фахівцеві, хоч трохи обізнаному в певній справі, займатися консультуванням.

Крім того, часто відбувається поєднання консультування з наданням інших видів професійних послуг, які не завжди відразу можна визначити як консалтингові. Коло питань, що вирішуються консалтингом, є достатньо широким. У той же час консалтингові фірми відрізняються за спеціалізацією діяльності: від вузької, що обмежується одним напрямком (наприклад, аудит), до найширшої, що охоплює повний спектр послуг в цій галузі діяльності. Значна частина консультаційних фірм позиціонують себе як суто консалтингові; частина визнає, що надає переважно консалтингові послуги; а решта – містять у своїй структурі консультаційні підрозділи.

Окрім того, потенційні клієнти консалтингових фірм, що працюють в умовах мінливого і невизначеного вітчизняного ділового та правового середовища, мають сумніви щодо дотримання консультантами етичних норм та збереженні конфіденційності інформації.

Перспективний успіх консалтингових організацій залежить від їх готовності до нововведень, адаптації набору послуг до потреб клієнтів, пошуку нових продуктів і ринків, підвищення професіоналізму консультантів.

Література:

- 1.Добровольська К. Фінансовий маятник / Консалтинг в Україні. Єдиний журнал в Україні.
2. Інтернет - сервер Українська асоціація менеджментів-консультантів:www.uamc.com.ua.
3. Огляди ринку консалтингових послуг України – Режим доступу www.marketing.vc.
- 4.Литвин З.Б., Смольницька Н.О. Аналітичне забезпечення консалтингу щодо первинного розміщення на фондовому ринку.// Матеріали доповідей міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні аспекти модернізації економіки та фінансової системи України».- Запоріжжя, 2016. – С. 136-139.
5. Спільник І.В. Консалтингова діяльність: навч.-метод. комплекс дисципліни (для слухачів магістерських програм). – Тернопіль: ТНЕУ, 2012. – 156 с.